

УДК 351

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

DECENTRALIZATION OF POWER IN UKRAINE

КІРПІЧОНОК Т.А., студент магістратури*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

В статті висвітлено взаємовідносини між державою та територіальними громадами. Показано функції як державних органів влади, так і функції територіальних громад. Визначена подвійна правова природа місцевого самоврядування.

Ключові слова: держава, місцеве самоврядування, правова природа, публічна влада.

The article highlights the relationship between the state and territorial communities. Functions of both state authorities and functions of territorial communities are shown. The dual legal nature of local self-government has been identified.

Key words: state, local self-government, legal nature, public authority.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Держава має виконувати багато функцій для забезпечення добробуту і безпеки свого населення. З часів Радянського Союзу, який прагнув вирішувати усі питання життя народу, ми бачимо, що кожна людина має свої потреби, їх об'єднання також прагнуть до задоволення своїх потреб. Але через їх різноманітність держава не могла їх задовольнити. Це відбувалося через брак органів влади, які б опікувались вирішенням питань влади на місцях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми місцевого самоврядування досліджували М.О. Баймуратов, В.Д. Бакуменко, О.В. Батанов, І.П. Бутко, М.П. Воронов, І.В. Дробуш, В.М. Кампо, Ю.О. Куц, П.А. Трачук та багато інших.

Формулювання цілей статті. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанню розвитку місцевого самоврядування, належної наукової розробки не отримали питання децентралізації влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. З бажанням покращити життя людей держава почала позбуватись окремих функцій, які стосуються діяльності окремих регіонів, населених пунктів або їх об'єднань та окремих індивідів. Тому ці повноваження були покладені на місцеві органи влади.

Держава відіграє ключову роль у визначенні засад внутрішньої і зовнішньої політики, а отже і політики розвитку територіальних громад. Але залишаються певні проблемні питання у встановленні взаємовідносин держава – місцеве самоврядування.

Відродження місцевого самоврядування в Україні у його сучасному розумінні припадає вже на період розбудови суверенної Української держави (кінець 80-х – 90-і рр.). Сучасне національне і міжнародне законодавство містить офіційні визначення місцевого самоврядування у межах громадівської, державницької та теорії муніципального дуалізму.

Місцеве самоврядування в Україні має складну, подвійну правову природу, а держава і система місцевого самоврядування, які є формами публічної влади і мають єдине походження, об'єктивно не можуть протидіяти одна одній. Вони є суб'єктами публічної влади різного рівня

* Науковий керівник – Бобловський О.Ю., к.ф.н., доцент

(загальнонаціонального і територіального відповідно), які мають багато спільного і в об'єкті врядування, оскільки практично неможливо чітко розмежувати більшість публічних справ лише на загальнодержавні або лише місцеві. Основним суб'єктом місцевого самоврядування є територіальна громада, що підкреслює значущість ролі саме її у здійсненні місцевого самоврядування, а, отже, й децентралізації.

Первинним суб'єктом у системі місцевого самоврядування є територіальна громада, яка є основним суб'єктом місцевого самоврядування, що складається з жителів села (кількох сіл), селища, міста, місцева спільнота – населення муніципального утворення, об'єднане метою здійснення місцевого самоврядування у відповідному поселенні або території.

Функції самоврядування виступають не як результат розподілу і децентралізації влади і управління, а є похідними від колективних інтересів територіальних громад [1, с. 145]. Відповідно, не держава і органи влади ставлять завдання перед людиною, а саме вона висуває певні вимоги до органів влади, а її потреби та інтереси зумовлюють їх діяльність.

Сьогодні територіальні громади України значною мірою не є життєздатними і далекі від того, щоб бути автономними від держави. На практиці не кожне село, селище, місто є самодостатньою адміністративно-територіальною одиницею, а його жителі – самостійною територіальною громадою. Поряд з іншими причинами це обумовлюється дещо авторитарним ставленням держави до місцевого самоврядування, яка розглядає його з позицій радянської ментальності збереження тотального контролю за усіма рівнями управління.

Наявність системи соціально обумовлених інтересів є важливою інтегральною ознакою територіальної громади, і саме інтереси (потреби) жителів як рушійна сила муніципальної влади є надзвичайно важливим компонентом у питаннях організації місцевого самоврядування. Отже, публічний інтерес є визнаним державою та юридично забезпеченим інтересом соціальної спільноти, задоволення якого служить неодмінною умовою гарантії її існування та розвитку [3].

Усі члени територіальної громади є носіями територіальних інтересів, причому «інтереси територіальної спільноти можуть для практичного життя людини мати іноді більше значення, аніж інтереси класу або нації» [2]. При цьому становище громади та моральний настрій її членів, які проживають разом, мають спільні житлові, освітні, культурні, а часто й релігійні інтереси, забезпечують у її межах природним шляхом міцний громадський порядок та утворюють умови для ефективного управління таким об'єднанням [1].

Висновки. Підтримка місцевого самоврядування з боку держави і створення умов для стійкого та самостійного розвитку територіальних громад є одним з найголовніших завдань будь-якої держави у період становлення демократичної державності. Тому держава повинна не втручатись в діяльність територіальних громад, а забезпечувати їх розвиток.

Література.

1. **Батанов О.В.** Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки / **О. Батанов** // *Вісник Центральної виборчої комісії*. – 2008. – № 2. – С. 51-57.
2. **Кампо В.** Реформа адміністративно-територіального устрою України: час діяти // Проблеми трансформації територіальної організації влади. Збірник матеріалів та документів / Науковий редактор: М. Пухтинський. – К., 2015. – 241 с.
3. **Трачук П.А.** Участь громадян України у місцевому самоврядуванні. – Ужгород, 2013.

